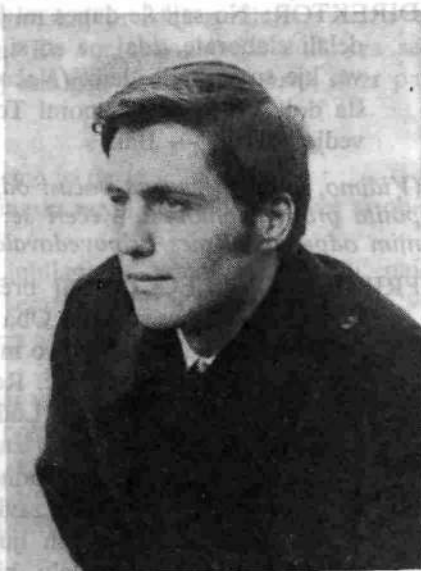

PESMI

Cveto Preželj

Cveto Preželj se je rodil leta 1947 v Ljubljani, končal je elektrotehniško srednjo šolo (1967) in je zdaj zaposlen v tovarni transformatorjev »Energoinvest« v Črnučah. Preželj se je kot pesnik oglasil zelo zgodaj, svoje prve pesmi je objavil v Sodobnosti, ko mu je bilo šele sedemnajst let. Lani je izdal svojo prvo pesniško zbirko Oči, ki jo je kritika lepo sprejela, pred kratkim pa je predložil za tisk svojo drugo zbirko pesmi Iz mojega sveta. Preželj sodi med pesnike, ki svoj navdih zajemajo predvsem iz sebe samega, pa tudi njegov pesniški izraz je ostal imanenentno liričen. Slikovita je tudi njegova metaforika.

KO ŽIVIM

Ko živim
in razpletam smisel postavljenih kamnov
in si boste noge izbirajo oporo,
da bi odskočile s telesom
in se znova prilagodile obali,
da bi dosegle mirovanje,
popolno mirovanje
in se otresele belih,
zvezanih misli,
zvezanih v rast telesa;
se vračam k njenim prsim
in razbijam oblike kamnov,
razbijam daleč stran od nagomiljenega peska,
utesnjene, vroče, mrzle hkrati,
vendar oblike,
moč stopničastih površin,
ki sidrajo raztreščena vesla

in razsipajo kristale soli,
mojemu vračanju preproste želje,
razsipajo kot da sem igra svetlobe,
igra ustnic, igra viličastih prstov
in ne zlati okrasek med njenimi prsmi,
medaljon, ki se odpre
in se ti nasmehne,
medaljon, ki ga prsti obračajo,
odtrgajo, da napravijo prostor
razprt, zvedavim ustnicam.

Ne smem prehoditi vseh poti,
jih razkriti vsakomur
in se predrzno dvigati,
popolnoma sprostiti na njih,
ker ne vem,
če si je ljubezen izprosila
spanje med njenimi lasmi,
izprosila prvo skrivanje izpolnjenih želja,
ki jim darujem preteklo umiranje,
strah, barvo jeseni,
barvo zimskega drevesa,
izgnanega iz pokrajine,
izprosila prvo skrivanje izpolnjenih želja
(kako lahkotno skrivanje,
ko je v rdečici obraza pravilno odmerjen ritem
in kri kot da se spominja hudih zim,
se zaganja mimo želja).

Ne smem na obali izmeriti svoje sence
in se iskati v rakovem znamenju,
da se obala ne spremeni
in ona ne oddide med mivkastimi potmi
in si ne spusti vročega zelenja po telesu,
potnega, meglenega vinograda med lase,
jagode, jagode na oči.

Na njenih prsih spoznavam zaupno obzorje,
sladko, umirjeno spenjanje enega griča z drugim,
udarjanje polken v sebi,
neskončen mrak v iznihanih očeh
in nato z glavo postrani,
osvetljen z ene strani,
vpijam svetlobo

in preganjam poglede po pokrajini,
da mi odkrijejo ljudi.

In pod mojimi prsti odpadajo grozdne jagode
in odprta usta jih love.

DOLGO SPREHAJANJE

Dovolj dolgo sprehajanje,
ki kot dolgotrajno deževje oslepi,
se mimo cipres zapodi v dolgih skokih.

V mrliških vežicah
mirno, nespogledljivo
dogorevajo plameni sveč
in se na novo rojevajo
ob položenih vencih, prinesenih rožah.

In dolgo sprehajanje se z nočjo ustavi
in za nami se prižgo luči,
drobno in proseče.

Z vzdihni vrnemo nočem
negotovo opijanje zidnih listov ob svetilkah,
in si ne želimo zimskega mirovanja zamrznjenih potokov,
ker včasih zaživimo v jesenskem času
in si želimo ostati ob njem razigrani,
da so poljubi,
kot smiselno zaokrožene krošnje dreves,
izpolnjeni v pokrajini,
ki je kot prozorno pršenje kapljic,
razsvetljena, nepozabljena,
ko smo že daleč stran od nje,
odprli okna,
da bi v sobi vonjali resje
in se ljubili v temi,

DRUGAČE IMENUJ JESEN

Drugače imenuj jesen,
na drugačen način jo prinesi
in jo pusti,
da dvigne papirje na mizi,
da pogasi luči
in se v mraku skrije
za obrisi križa.

Jesen, ki ve
za klovnovski popoldan v parku,
ko se smehljam
in ne vračam drevju listja.

Jesen, ki ve
za moja nagnjenja,
dviga mračne liste,
mračne, ker postaja roka težka,
skrbna
in se ne prepusti
slučajni vznesenosti.

Na drugačen način jo prinesi,
drugače jo imenuj,
kot si imenovala poletje,
topli vzdih nepreštetega ozvezdja,
popoln objem,
dopolnjen z naslednjim,
ker so bila jutra tako blizu
in se je vedelo,
da bo moral dan razbijati utrujenost.

Drugače imenuj jesen
in jo prepletaj z lasmi
in sprejmi mojo zvestobo,
pripravljenost na vsakodnevno
prestopanje praga,
na jemanje, dodajanje
počasnih dni.

BOG OČE NEBEŠKI, USMILI SE NAS.

O, da bi vedel vse, prav vse
in da ne bi razdvajal noči na sifo
in odhajal od dekleta samo s poljubom
in megleno mero upanja.

O, da bi vedel vse, videl vse,
ki smo jim ob odhodu namenili
svoj nasmeh, pozdrave: na svidenje
življenje,
na svidenje
se bo nadaljevalo,
in nikoli ne bi smeli biti banalni ob odhodih,
poslavljanjih,

ki naj bodo čim krajša, kratka,
nasilna v smereh železniških tirov
in vlakov za signali.

Rdeči, zeleni signali.
Usmilimo se svoje vrnitve,
poskušajmo jo najti,
da ne odpeljemo samo sebe,
da ne ostanemo v nekem odmaknjenem prividu
s a m i.

NEKAJ »NEPLEBISCITNIH« AD HOC PRIPISOV K NAŠI SKUPNI ZAMEJSKI TEMATIKI

KOROŠKI KOMPLEKS IN IZKUŠNJE

Janko Jeri

Janko Jeri, rojen leta 1927 na Vrhniki. Obiskoval gimnazijo v Mariboru do leta 1941, ko so ga Nemci deportirali na Hrvaško. Iz šestega razreda gimnazije odšel v partizane, kjer se je ukvarjal predvsem s časnikarstvom.

Po vojni urednik in zunanjepolitični komentator pri radiu in Ljudski pravici. Vmes je leta 1950 diplomiral in leta 1958 obranil znanstveni doktorat na pravni fakulteti v Ljubljani.

Habilitiral se je s knjigo »Tržaško vprašanje po drugi svetovni vojni« (1961). Delo, ki je prejelo dve nagradi, je prva publikacija iz naše novejšje (sodobne) diplomatske zgodovine na Slovenskem in v Jugoslaviji. V inozemskih strokovnih krogih je knjiga ocenjena kot osrednje jugoslovansko delo s tega področja. Je avtor več razprav in člankov o naši manjšinski problematiki in odnosih z Italijo. Od leta 1965 višji znanstveni sodelavec v Inštitutu za narodnostna vprašanja v Ljubljani in predstojnik »zahodne« raziskovalne skupine. Poizkuša povezovati znanstveno delo s publicistiko.